

<https://doi.org/10.5559/di.30.3.11>

Gina Riley UNSCHOOLING: EXPLORING LEARNING BEYOND THE CLASSROOM

Palgrave Macmillan, Cham, 2020., 159 str.

U osvit promjene načina te oblika učenja i poučavanja u svijetu pod utjecajem prije svega pandemije COVID-19, izdavačka kuća Palgrave Macmillan u okviru serije Palgrave studije alternativnog obrazovanja objavila je u srpnju 2020. godine prvo izdanje knjige *Unschooling: istraživanje učenja izvan učionice (Unschooling: Exploring Learning Beyond the Classroom)* školske i kliničke psihologinje te voditeljice programa podrške adolescentskog inkluzivnog obrazovanja na Sveučilištu u New Yorku, Gine Riley.

U uvodnom dijelu knjige autorica opisuje osobna iskustva istraživanja perspektive *unschoolinga*, uspoređujući ih s vještinama učenja i poučavanja u osnovnoškolskom, srednjoškolskom te visokoškolskom obrazovanju.

U drugom poglavlju autorica prikazuje povijesni razvoj *unschooling* koncepta. Navodi glavne značajke ovog oblika školovanja u kući, a koji se prema njezinu mišljenju temelji na iskustvenom učenju te autonomiji učenika. U prilog tome autorica prikazuje utjecaje francuskoga prosvjetitelja Rousseaua, američkoga progresivista Deweya, Engleza Neilla (osnivača Summerhill škole), hrvatskoga filozofa Illicha te američkih učitelja Holta i Gattoa na stvaranje, razvoj i kreiranje *unschooling* pristupa.

Treće poglavlje upućuje na neke teorijske pristupe *unschooling* perspektive učenja i poučavanja. Autorica naglašava važnost teorije samoodređenja i kognitivne evaluacije, privrženosti te višestruke inteligencije. Teorija samoodređenja i kognitivne evaluacije govori o povezanosti intrinzične motivacije, kompetencija te autonomije učenika u učenju i poučavanja nastavnih sadržaja. S druge strane, teorija privrženosti upućuje na povezanost intrinzične motivacije, pružanja roditeljske podrške u djetetovu razvoju i u usvajanju znanja i vještina tijekom *unschooling* učenja. Suprotno tome, prepoznatljiva Garnerova teorija višestruke inteligencije ističe igru kao jedan od oblika učenja i poučavanja učenika u okviru *unschooling* perspektive, uzimajući u obzir različitosti sposobnosti i mogućnosti učenika u određenim vještinama.

U četvrtom poglavlju autorica promatra demografske, zakonodavne, iskustvene, kulturne, jezične, vjerske, etničke i rasne utjecaje na razvoj perspektive *unschoolinga*, kao i školovanja od kuće. U tom pogledu ona naglašava nužnost suradnje roditelja i školske ustanove u načinu i obliku izvještavanja o odgojno-obrazovnim dostignućima učenika. Također napominje kako se motivacija i interes roditelja za ovakav oblik učenja i poučavanja javlja prije svega zbog nezadovoljstva školskim uspjehom, poteškoćama prilagodbe djeteta školskoj i razrednoj sredini, kao i zbog raznih religijskih razloga. Isto tako autorica upozorava na odluku roditelja o školovanju prema *unschooling* pristupu, ponajviše, zbog različitih oblika diskriminacije, nasilja i zlostavljanja prema učenicima latinskoameričkoga te afroameričkoga podrijetla te LGBT učenika.

U petom poglavlju autorica govori o nekim oblicima *unschoolinga*, a to su školovanje od kuće, *unschooling* te radikalni *unschooling*. Prema njezinu mišljenju, školovanje od kuće temelji se na istraživačkom učenju i poučavanju učenika koji ujedno preuzima odgovornost za svoja obrazovna dostignuća uz roditeljsko vodstvo i podršku. S druge strane, u radikalnom

unschoolingu učenik ima neograničenu autonomiju u učenju i stjecanju znanja. Ovaj pristup ne poznaje didaktičko-metodičku organizaciju nastavnoga procesa, nego učenik u suradnji sa svojim roditeljima bira način, oblik te stil stjecanja vještina i znanja. Jednako tako, autorica upućuje na daljnji napredak i razvoj ove perspektive u okviru američkoga odgojno-obrazovnog sustava te kritičke stavove znanstvenika i istraživača oko toga.

U šestom poglavlju autorica obrazlaže neke čimbenike koji utječu na roditeljsku odluku o početku školovanja svojega djeteta u skladu s perspektivom *unschoolinga*. Vrlo važan aspekt u tome imaju negativni stavovi roditelja prema školi, kao i nemogućnost prilagodbe djeteta na školsko i razredno ozračje, a što kao posljedicu ima razne oblike nasilja, verbalno vrijeđanje i zadirkivanje učenika. Osim toga, utjecaj na roditeljske stavove ima relevantna pedagoškijska literatura, posebice ona istraživača i znanstvenika koji se bave navedenom problematikom. Jednako tako, roditelji prihvaćaju ovakav oblik učenja i poučavanje na temelju iskustava drugih roditelja ili pak informacija koje dobivaju na nekim znanstvenim tribinama ili diskusijama. S druge strane, majke svoju odluku o promjeni načina školovanja temelje na teoriji privrženosti i pružanja podrške razvoju djeteta u skladu s perspektivom *unschoolinga*. Međutim, autorica pritom naglašava kako je potrebno uzeti u obzir proces prilagodbe na ovakav oblik učenja te djetetu omogućiti prilagodbu na novu organizaciju rada.

U sedmom poglavlju autorica istražuje učinkovitost učenja i poučavanja *unschooling* koncepta. Naime, ona uspoređuje različitosti stjecanja obrazovnih dostignuća u školskoj ustanovi te perspektivi *unschoolinga* na području čitanja, pisanja i

računanja, društveno-humanističkog te STEM područja. U tome pogledu dolazi do zaključka kako učenici koji uče po modelu *unschoolinga* pokazuju slabiji školski uspjeh u odnosu na one iz redovitih odgojno-obrazovnih ustanova ili pak učenike koji se školuju od kuće prema standardiziranom kurikulumu.

Autorica u osmom poglavlju istražuje neke izazove i poteškoće roditelja koji svoju djecu poučavaju prema *unschooling* perspektivi. Ona naglašava kako su navedeni roditelji vrlo često žrtve predrasuda i stereotipa okoline, a što ima za posljedicu narušavanje djetetova prava na odgoj i obrazovanje. Izazov zaposlenim i samohranim roditeljima može predstavljati način organizacije djetetova vremena u ovakvu obliku nastave. Jednako tako, poteškoću učeniku i roditelju može stvarati izostanak stvaranja socijalnih odnosa među vršnjacima te drugim roditeljima, a koje je moguće ostvariti jedino u okviru školskog ozračja. Međutim, autorica naglašava kako učenici s poteškoćama u razvoju te socioemocionalnim poremećajima koji nastavu pohađaju u okviru koncepta *unschoolinga* imaju više motivacije, samopouzdanja te bolju povezanost sa svojim roditeljima, kao i autonomiju u kreiranju svojega rasporeda učenja i poučavanja od onih koji pohađaju školsku ustanovu.

U devetom poglavlju autorica poučava iskustva prema *unschooling* perspektivi. Ona, naime, kroz stavove odraslih propitkuje prednosti i nedostatke *unschoolinga*, socijalizaciju i stjecanje vršnjačkih odnosa, prilagodbu na fakultetsko obrazovanje te ostvarivanje financijske neovisnosti. U tom pogledu ona iznosi osobno iskustvo svojega sina glazbenika Benjamina Rileya, kojeg je poučavala prema modelu *unschoolinga*.

U desetom poglavlju autorica objašnjava modele i oblike *unschooling* perspektive u odgoju i obrazovanju. Upućuje na koncept *worldschoolersa*, odnosno djece putnika čiji se način i oblik školovanja temelji na stjecanju znanja i vještina putovanjem u razne krajeve i prostore svijeta. Isto tako autorica nas upoznaje s pristupom škole u prirodi, gdje se učenje i poučavanje ne odvija u prostoru učionice ne-

go u svakodnevnom okruženju djeteta. Govori se i o tzv. *hackschoolingu*, kojim se promiče važnost mentalnoga zdravlja učenika, njihovih interesa i motivacije za učenje. Međutim, unatoč motivaciji i interesima za poučavanje prema *unschooling* perspektivi, nemaju svi roditelji mogućnosti kao ni uvjete za njezino ostvarivanje. Prema tome, može se govoriti o *unschooling* zajednici u okviru koje se učenicima i roditeljima pruža podrška i pomoć za ostvarivanje njihovih namjera.

U jedanaestom poglavlju autorica se osvrće na futurološku perspektivu *unschooling* koncepta. Smatra kako je u okviru reforme školstva potrebno uzeti u obzir različitosti načina, oblika učenja i poučavanja učenika, njihove socioemocionalne karakteristike te različite pristupe vrednovanju obrazovnih dostignuća. U tom pogledu ona navodi projektno istraživačko učenje, koje osim u okviru *unschooling* koncepta ima važnu ulogu i u budućim promjenama odgoja i obrazovanja.

Zaključno, knjiga *Unschooling: istraživanje učenja izvan učionice* daje suvremeni pogled na odgoj i obrazovanje djece, a koje se ovom pandemijom koronavirusa uvelike počelo mijenjati. Autorica u tom pogledu preporučuje perspektivu *unschoolinga*, koja ne prihvaća didaktičko-metodičku organizaciju nastavnoga procesa, nego se zasniva na iskustvenom, projektno istraživačkom i cjeloživotnom učenju te u autonomiji učenika u izboru sadržaja, metoda i oblika rada, kao i načina vrednovanja.

Knjiga je prikladna za teoretičare i znanstvenike koji se bave školskom pedagogijom i didaktikom, prije svega zbog svoje inovativnosti i stručnosti u prikazu drukčijeg oblika učenja i poučavanja, što ga je autorica primjenjivala i u vlastitoj odgojno-obrazovnoj praksi.

Andrej Hodonj